

УДК 37.091.12.011.3-051:796

Синіговець І. В., Бишевець Н. Г., Пильтяй С. В.

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

На основі компонентів готовності до професійної діяльності в умовах інформатизації освіти, проведено оцінку ефективності технології формування навичок розробки інформаційних технологій навчання у майбутніх учителів фізичної культури та доведено правомірність її застосування в навчальному процесі.

Ключові слова. *Готовність, технологія, компоненти, інформатизація, динаміка, зрушення, розподіл, вплив.*

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. З огляду на тенденції сучасності, які полягають у активному впровадженні інформаційних технологій (ІТ) в усі сфери суспільного життя, зокрема відбувається активне застосування інформаційних технологій навчання (ІТН) у системі освіти, нагальною потребою сьогодення стала підготовка висококваліфікованих кадрів з фізичної культури, які б відповідали запитам суспільства та були готовими працювати в умовах інформатизації освіти. Крім того, наразі постає завдання модернізації змісту освіти, яка б задовольняла потребу студентства отримати глибокі знання у відповідності до міжнародних стандартів і забезпечувала високий рівень конкурентоспроможності учителів фізичної культури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій вказує на зацікавленість фахівців рівнем готовності майбутніх учителів до професійної діяльності в умовах інформатизації освітнього простору [1, 6, 8]. Натепер запропоновано педагогічні технології, авторські методики, методи і прийоми, покликані надолужити прогалини у знаннях студентської молоді з питань розробки і впровадження ІТН в навчальний процес і підвищення рівня інформаційної культури майбутніх учителів фізичної культури [2, 3, 4], що обумовило актуальність розробки критеріїв ефективності вказаних заходів.

Огляд літературних джерел показав, що аналіз ефективності педагогічних технологій фахівців радять проводити на основі критеріїв та показників сформованості ознак, на розвиток яких направлена та чи інша педагогічна технологія [8]. Вивчаючи наукову літературу з означених питань, ми звернули увагу на думку Є. М. Карпенко, згідно з якою критерії рівня сформованості інформаційно-аналітичних умінь майбутніх учителів слід розглядати як триєдність таких компонентів: ціннісно-мотиваційного, когнітивно-операційного, рефлексивно-оцінного [5, с. 160]. В той же час ми з'ясували, що згідно з твердженням Г. М. Алексєєвої, структуру готовності майбутніх педагогів в умовах інформатизації освіти складають мотиваційний, когнітивний, проектувально-технологічний, організаційний та контрольний оцінні компоненти [1, с. 19]. Крім цього, ми звернули увагу на напрацювання К. В. Короленко, за оцінками якого структурна організація професійної фізкультурної освіти містить керуючий, змістовний, процесуальний та результативний компоненти [6, с. 92]. Водночас нас зацікавило дослідження Т. А. Крамаренко, у якому на основі мотиваційно-ціннісного, змістовно-когнітивного та організаційно-діяльнісного структурних компонентів розроблено мотиваційний, когнітивний і діяльнісний критеріїв готовності майбутніх педагогів до використання ІТ у професійній діяльності [7, с. 178].

Утім з нашої точки зору, наразі фахівцями недостатньо уваги приділено питанням оцінки ефективності технології підготовки майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності в сучасних умовах на основі запропонованих критеріїв, що і обумовило вибір теми дослідження.

Формулювання мети роботи. Дослідження було направлене встановлення критеріїв та на їх основі виявлення зрушень у показниках готовності майбутніх учителів фізичної культури під впливом технології формування навичок розробки ІТН.

Виклад основного матеріалу дослідження. Встановлюючи критеріїв готовності майбутніх вчителів фізичної культури до професійної діяльності в умовах інформатизації освіти ми розуміли, що критеріїв повинні відображати єдність теоретичної та практичної готовності спеціалістів ефективно здійснювати професійні функції з використання ІТ: розуміти вплив ІТН на мотивацію учнів до занять фізичною культурою і спортом, цікавитися передовим педагогічним досвідом у сфері застосування ІТН, мати внутрішню потребу до професійного зростання у цій сфері та достатні знання, які б забезпечували можливість розробки і впровадження ІТ в навчальний процес. Отже, зважаючи на досягнення фахівців та

згідно з нашими розробками, критеріями готовності майбутніх вчителів фізичної культури до професійної діяльності в сучасних умовах являються такі компоненти як ціннісно-мотиваційний, когнітивний, діяльнісний та рефлексивний.

В ході дослідження нами було розроблено та впроваджено в навчальний процес технологію підготовки майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності в умовах інформатизації освіти [2] та, спираючись на розроблені критерії, виконано оцінку ефективності її застосування.

В процесі дослідження нами було проведено експеримент, задля чого ми сформували контрольну групу (КГ), до складу якої увійшло 56 студентів Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т. Г. Шевченка, що навчалися на факультеті фізичного виховання за спеціальністю "Фізичне виховання і хореографія" та "Фізичне виховання дітей дошкільного віку", та експериментальну групу (ЕГ), яку склали 84 студенти спеціальності "Фізичне виховання, методика спортивно-масової роботи".

В ході дослідження було проведено аналіз динаміки показників готовності майбутніх вчителів фізичної культури до професійної діяльності в умовах інформатизації освіти.

Проведені розрахунки дозволили встановити, що на початку експерименту статистично значущих відмінностей між окремими показниками студентів КГ і ЕГ встановлено не було ($p < 0,05$).

У учасників КГ, які вивчали предмет "Методика застосування комп'ютерних технологій при викладанні шкільного курсу" традиційним чином, було зафіксовано розподіл студентів за рівнем готовності до професійної діяльності в умовах інформатизації освіти представлений на рисунку (рис. 1). Як бачимо, за когнітивним компонентом відбулись незначні зрушення, які склали 0,7% (з 2,86 до 2,88 балів). В той же час, після експерименту на 3,6% ($n=2$) збільшився відсоток студентів КГ з вищим за середній рівнем готовності провадити професійну діяльність у теперішніх умовах за ціннісно-мотиваційним компонентом за рахунок зменшення частки студентів із середнім рівнем відношення до застосування ІТН. Також спостерігався незначний перерозподіл студентів за діяльнісним компонентом: на 1,8% ($n=1$) збільшилась частка студентів з вищим за середній рівнем розвитку за діяльнісним компонентом за рахунок зменшення частки студентів із середнім рівнем готовності до застосування ІТН. При цьому на 3,6% ($n=2$) відбулось збільшення частки студентів з вищим за середній рівнем розвитку за рефлексійним компонентом за рахунок зменшення студентів з середнім рівнем здатності оцінити свою діяльність у області розробки і застосування ІТ фізичного виховання. Окремі незначні зрушення у рівнях розвитку показників рефлексивного компоненту студентів, які увійшли до складу КГ, вказують на недостатній педагогічний вплив на розвиток рефлексійного компоненту при традиційному вивченні предмету "Методика застосування комп'ютерних технологій при викладанні шкільного курсу".

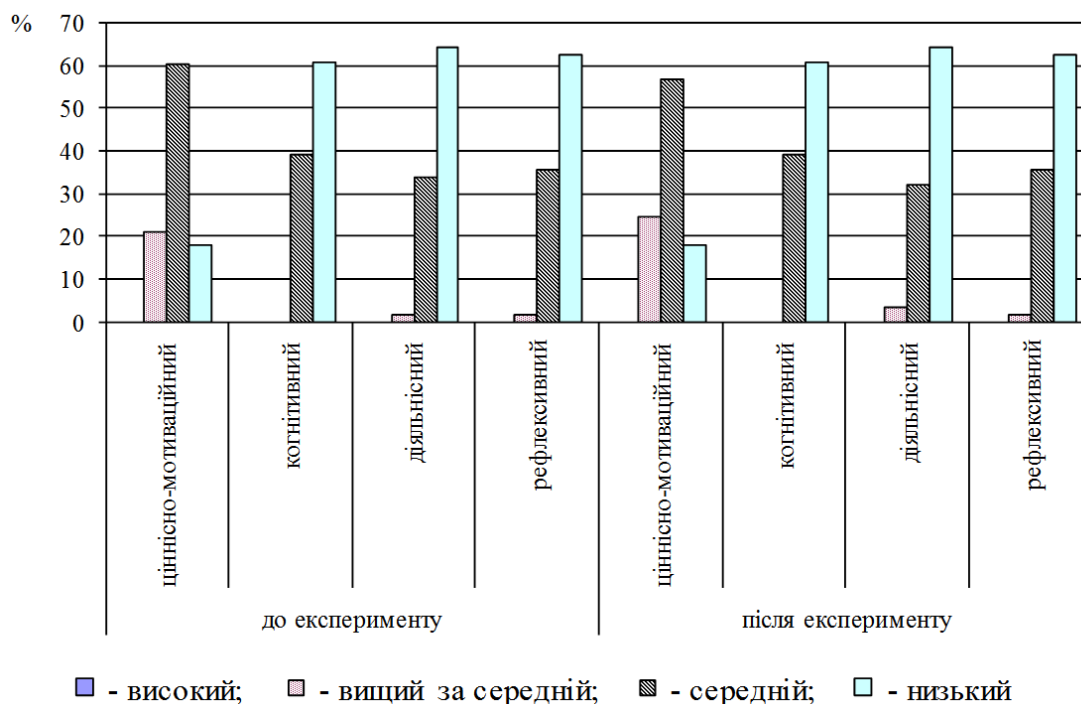

Рис. 1. Динаміка розподілу студентів КГ за показниками готовності працювати в умовах інформатизації освіти до і після експерименту

Оцінка статистичної значущості приросту часток студентів показала, що в усіх зазначених випадках зрушення у розподілі студентів за рівнями готовності до професійної діяльності в умовах інформатизації освіти були статистично недостовірними ($p > 0,05$). Вочевидь, навчальний рік, який було присвячено впровадженню запропонованої технології в навчальний процес учасників ЄГ, минув для учасників КГ не достатньо продуктивно. На наш погляд, така ситуація обумовлена тим, що у традиційному навчальному процесі, не зважаючи на курс держави, який вона взяла на інформатизацію освіти, не приділялось достатньої уваги розвитку готовності студентів до виконання професійних зобов'язань в сучасних умовах.

У студентів ЄГ після впровадження технології підготовки майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності в сучасних умовах картина кардинально відрізнялась від ситуації, що склалася у учасників КГ.

До і після експерименту за критеріями готовності впроваджувати ІТН в навчальний процес, спостерігався наступний розподіл студентів, які увійшли до ЄГ (рис. 2).

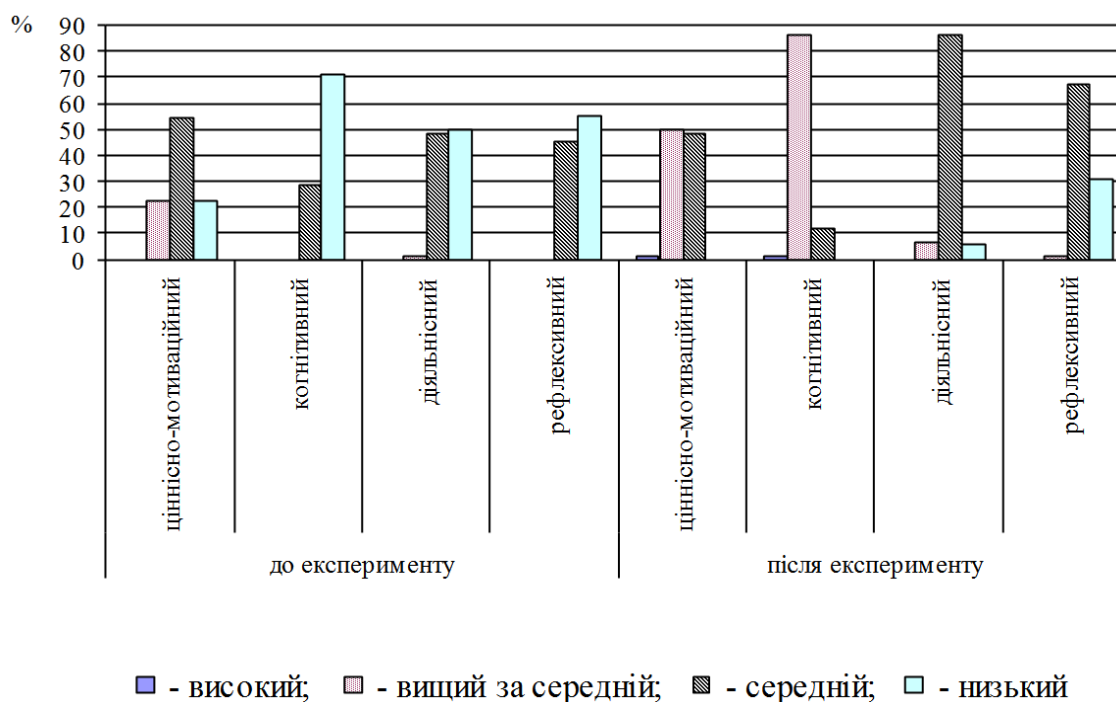

Рис. 2. Динаміка розподілу студентів ЄГ за показниками готовності працювати в умовах інформатизації освіти

Як бачимо, внаслідок експериментальної діяльності відбувся статистично значущий приріст частки студентів з вищим за середній рівнем сформованості ціннісно-мотиваційного компоненту, який склав 27,4% ($n=23$, $p < 0,05$) за рахунок статистично значущого зменшення частки студентів із низьким рівнем мотивації до застосування ІТН. Було встановлено статистично значущий приріст частки студентів ЄГ з вищим за середній рівнем сформованості когнітивного компоненту: частка таких студентів збільшилась на 86,9% ($n=73$, $p < 0,05$) за рахунок істотного зменшення частки студентів із середнім на 16,7% ($n=14$, $p < 0,05$) та з низьким на 71,4% ($n=60$, $p < 0,05$) рівнем теоретичних знань в області розробки і впровадження ІТН.

В результаті впровадження технології статистично значуще, а саме на 38,1% ($n=32$, $p < 0,05$), збільшилась частка студентів, які характеризувалися середнім рівнем сформованості діяльнісного компоненту готовності застосовувати ІТН за рахунок зменшення частки піддослідних, які мали низький рівень вмінь і навичок розробляти і впроваджувати ІТ в процес фізичного виховання. Аналогічним чином відбувся приріст частки студентів за рефлексійним критерієм: частка студентів із середнім рівнем вміння адекватно оцінювати результати впровадження ІТН статистично значуще зросла на 22,7% ($n=19$, $p < 0,05$) за рахунок зниження частки студентів із низьким рівнем готовності працювати в сучасному інформатизованому освітньому просторі.

Висновки і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Оцінка технології підготовки майбутніх учителів фізичної культури до виконання професійних обов'язків у сучасних умовах за ціннісно-мотиваційним, когнітивним, діяльним та рефлексивним критеріями показала, що на відміну від студентів ЕГ, у яких були зафіксовані суттєві позитивні зрушення за усіма вказаними критеріями, наприкінці експерименту представники КГ не були у достатній мірі готовими викладати фізичну культуру у сучасних умовах. З нашої точки зору, така ситуація свідчить про ефективність запропонованої технології і зумовлена позитивним педагогічним впливом на усі компоненти готовності молодого фахівця до нових умов праці, які пов'язані з інформатизацією освіти.

Подальше дослідження планується направити на розробку практичних рекомендацій щодо впровадження запропонованої технології в процес професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури.

Використані джерела

1. Алексеева Г. М. Формування в майбутніх соціальних педагогів готовності до застосування комп'ютерних технологій у професійній діяльності / Г. М. Алексеева // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школі. – 2010. – Випуск 8. – С. 16-20.
2. Бишевец Н.Г. Формування навичок розробки інформаційних технологій навчання у майбутніх вчителів фізичного виховання / Н. Г. Бишевец. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. – 2011. – Вип. 91. – Т. 2. – С. 41-44.
3. Драгнев Ю. В. Використання інформаційних технологій в процесі фахової підготовки майбутнього вчителя фізичної культури як передумова професійного розвитку в умовах інформатизації вищої освіти / Ю. В. Драгнев // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. Харків: ХДАДМ (ХХП), 2011. – №4 – С. 65-68.
4. Журавель В. І. Формування професійної компетентності майбутніх вихователів при викладанні курсу "Методика фізичного виховання" / В. І. Журавель // Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки. – 2011. – № 4. – С. 148-151.
5. Карпенко Є. М. Критерії та показники рівня сформованості інформаційно-аналітичних умінь майбутніх учителів іноземних мов у процесі фахової підготовки / Є. М. Карпенко // Вісник ЛНУ ім. Т. Шевченка. – 2011. – № 13 (224). – С. 159-170.
6. Короленко К. В. Формування компетентно орієнтованого підходу у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту / К. В. Короленко // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2009. – № 10. – С. 90-92.
7. Крамаренко Т. А. Визначення рівня готовності майбутніх інженерів-педагогів до використання комп'ютерних технологій у професійній діяльності / Т. А. Крамаренко // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – 2011. – № 20 (231) – Ч. II. – С. 175-180.
8. Чекунов М. В. Інформатизація освіти: сутність та зміст інформаційної культури майбутнього вчителя фізичного виховання / М. В. Чекунов // Вісник ЛНУ ім. Т. Шевченка. – 2013. – №8 (267). – Ч. I. – С. 75-81.

Sinigovets I.V., Byshevets N.G. Piltji S.V.

EVALUATING THE EFFECTIVENESS OF TECHNOLOGY TRAINING FUTURE TEACHERS OF PHYSICAL TRAINING FOR PROFESSIONAL CAREERS IN THE MODERN WORLD

Using the components of readiness for professional activity in the conditions of informatization of education, completed evaluation of imaging technologies to develop information technology skills training of future teachers of physical culture and proved the validity of its use in the educational process.

Key words: *availability, technology, components informatization, the speaker shifts, distribution, influence.*

Стаття надійшла до редакції 04.09.2013 р.